

## ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПОНЯТТЯ «ВЕНЧУРНИЙ БІЗНЕС»

**Анотація.** У зв'язку зі зростанням вартості чистих активів українських венчурних інститутів спільного інвестування та їх кількості, автором досліджено теоретичні аспекти поняття «венчурний бізнес», проаналізовано існуючі сучасні дефініції досліджуваного поняття вітчизняних та закордонних науковців. Автором вперше виділено три підходи до визначення сутності поняття «венчурний бізнес»: у якості ризикового бізнесу, відновлення капіталу та підприємницької діяльності. На основі поєднання двох підходів автором розроблено власну дефініцію досліджуваного терміну «венчурний бізнес».

**Ключові слова:** венчурний бізнес, ризик, ризиковий проект, бізнес, підприємницька діяльність, підприємництво, наукомістка галузь виробництва

**Вступ.** Сучасний стан економіки України являє собою нескінченну кризу, характерними рисами якої є нестабільний курс валют, невизначеність торгівельних відносин з Росією та країнами ЄС, різке падіння платоспроможності населення, зниження попиту на українську продукцію на зовнішніх та внутрішніх ринках. Виникає необхідність нових шляхів ведення підприємницької діяльності, яка зможе повноцінно функціонувати у нестабільних та ризикових умовах зовнішньої середовища, одним із таких новаторських шляхів ведення бізнесу є венчурний бізнес.

Таблиця 1

Динаміка венчурних ІСІ 2014-2016рр.

Період	3 кв. 2014	4 кв. 2014	1 кв. 2015	2 кв. 2015	3 кв. 2015	4 кв. 2015	1 кв. 2016	2 кв. 2016
Вартість активів:								
Венчурні ІСІ, млрд. грн.	119,4	127,1	145,9	148,1	154,5	189,9	193,2	200,5
Крім венчурних ІСІ, млрд. грн.	8,35	9,87	11,29	10,2	9,51	9,8	9,4	9,1
Кількість венчурних ІСІ:	1014	1006	1004	1000	991	992	968	978

\* Анна Олегівна Чередник – аспірант кафедри Підприємницької діяльності Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця  
AnjutaLysjakova@mail.ru

За даними звіту Української асоціації інвестиційного бізнесу станом на 2 кв. 2016р. вартість чистих активів інститутів спільного інвестування продовжують зростати винятково за рахунок венчурних фондів (табл. 1.), врешті, венчурний сектор розширив свою частку ринку за активами до 94,2%, вартість чистих активів венчурних ІСІ станом на 2 кв. 2016 року становить 200,5 млрд. грн. [1].

**Постановка задачі.** Питаннями дослідження феномена венчурного бізнесу присвячено велику кількість наукових робіт як вітчизняних авторів, так і закордонних. Вагомий внесок у розвиток теоретичного підґрунтя поняття «венчурний бізнес» зробили роботи наступних українських авторів: Г.Г. Михальченко, О.В. Черняєва, В.Л. Кисіль, Р.В. Садловський, Ю.В. Заморока, В.А. Гарбар, О. П. Зінченко, В.П. Ільчук, Л.Ф. Радзієвська, В.М. Євтушенко, О.Є. Кузьмін, М.Б. Найчук-Хрущ, О.В. Гук та ін. Серед іноземних дослідників слід відмітити внесок А.І. Никконен, І.І. Родионова, Ю.П. Аммосова, Дж.Б. Тіделла, Д. Кейза, Ш. О'Грейді та ін. Аналіз сучасних наукових робіт та публікацій дозволив виявити, що існує розбіжність у трактуваннях поняття венчурного бізнесу у різних авторів, тому виникає необхідність в узагальненні поняття венчурний бізнес беручи до уваги розробки українських та закордонних авторів.

Метою статті є дослідження теоретичних аспектів поняття «венчурний бізнес», а також розробка його власної дефініції.

**Результати.** Поняття «венчурний бізнес» з точки зору лінгвістики, походить від складання двох слів англійської мови «venture» та «business». Найбільш традиційно, дане поняття перекладається з англійської мови як «ризиковий бізнес», тобто, бізнес, що здійснюється в умовах підвищеного ризику. Однак, це спрощене і не повне тлумачення.

Отже, найповніший словник лексики англійської мови - Merriam-Webster, в якості головного трактування слова «venture» вказує, що це дієслово, що з'явилося в середньовічній англійській мові близько XV століття і являє собою скорочення і альтерацію слова «aventure»: так називали ризик,

гру, в деякому сенсі - небезпеку. Очевидно, що саме звідси випливає пряме тлумачення поняття венчурний бізнес, що стало традиційним [2, 3].

З іншого боку, професор Дж. Б. Тіделл, відомий американський лінгвіст, відносив появу цього слова до перших перекладів Біблії на англійську мову. На його думку, «venture» це іменник, що з'являється в першій книзі Царів, де трактування цього поняття пов'язано з таким змістом як шанс, удача, доля [4]. За цих умов, поняття «венчурний бізнес» постає в дещо іншому вигляді. Це вже не ризиковий бізнес, а «бізнес на вдачу», бізнес, що розрахований на шанс.

Однак головним є перше трактування і саме виходячи з нього в іноземних джерелах, даються змістовні визначення поняття венчурного бізнесу. Найсучасніше видання «Бізнес Словника» компанії FinanceInc. розкриває поняття венчурного бізнесу як запуск підприємства, що здійснюється з метою отримання фінансового прибутку. Венчурний бізнес може також трактуватися як малий бізнес. Це процес інвестування однієї або більше осіб, так само як і груп у бізнесі, із розрахунком фінансової вигоди для всіх інвесторів. Більшість класичних комерційних підприємств створюються на основі ринкового попиту або відсутності пропозиції на ринку. Венчурні підприємства, що засновано на основі прямого обліку потреб споживачів, пропонують розвивати ринкові ідеї і продавати продукт або послугу, які тільки що для цього розроблені [5]. На погляд автора, виходячи з проаналізованих дефініцій, можна зробити висновок, що венчурний бізнес у першу чергу пов'язано з великим ризиком збитковості, про що свідчить тлумачення терміну «venture».

Більшість авторів вказує на те, що венчурний бізнес являє собою підприємницьку діяльність або її сферу, однак деякі визначають венчурний бізнес як ризиковий бізнес, при цьому не згадуючи поняття «підприємництво». У монографії «Венчурний бізнес: управління та особливості розвитку» вказано, що венчурний бізнес - це ризикований бізнес, що є важливою формою технологічних нововведень, яка використовується в

умовах комерціалізації результатів наукових досліджень у наукомістких галузях [6]. Білоруські вчені дотримуються схожої позиції, на їх думку венчурний бізнес - ризиковий бізнес, здійснюваний на принципах венчурного фінансування переважно в наукомістких високотехнологічних галузях виробництва, взаємодія двох підприємців - одного з капіталом, а іншого з ідеєю і енергією для реалізації певної науково-технічної ідеї та отримання прибутку [7].

В обох роботах присвячених питанням вивчення сутності венчурного бізнесу вказано, що венчурний бізнес притаманний лише наукомістким галузям виробництва, тобто на його основі інтегрується новаторська ідея у вже існуюче виробництво, або спеціально засновується окрема компанія-виробник, що реалізує запропонований венчурний проект. Джерелом фінансування таких проектів або компаній виступають венчурні фірми або незалежні інвестори, тобто так звані бізнес ангели.

Іншу точку зору детально обґрунтовано у роботі В. О. Вишневської, вона вказує на те, що венчурний бізнес являє собою форму розширеного відтворення фінансового капіталу завдяки динамічному оновленню продукції та вдосконаленню технологічної бази виробництва, розвитку нових ринків під впливом науково-технічного прогресу [8]. Тобто вона порівнює венчурний бізнес із формою відтворення фінансового капіталу, що зростає завдяки реалізації комерційного проекту виробництва новаторської продукції чи послуги. В. Ю. Маврід у роботі «Методичні аспекти управління розвитком промислових підприємств» вказує, що венчурний бізнес – це система економічних відносин між великими й малими підприємствами з метою застосування науково-технічних досягнень [9]. Як і В. О. Вишневська науковець наполягає на тому, що венчурний бізнес – це форма відтворення фінансового капіталу.

На думку автора дослідження такий підхід до визначення поняття венчурний бізнес не є коректним, тому що він не відображає у повній мірі сутність венчурного бізнесу як саме бізнесу. Відтворення фінансового

капіталу може стати частиною відносин у сфері венчурного бізнесу, аж ніяк ним самим.

Найбільш поширеним серед вітчизняних та закордонних науковців виступає трактування поняття венчурний бізнес як підприємницької діяльності або її окремої сфери. Київські вчені О.П. Зінченко, В.П. Ільчук, Л.Ф. Радзієвська та В.М. Євтушенко вважають, що венчурний бізнес - це сфера підприємницької діяльності, що пов'язана з реалізацією ризикових проектів, ризикових інвестицій головним чином у сфері науково-технічних новинок [10]. У даному трактуванні вченими робиться акцент не тільки на те, що венчурний бізнес є сферою підприємницької діяльності, але й на те, що він пов'язаний з великим ступенем ризику.

Вищезгаданої позиції стосовно трактування поняття венчурний бізнес також дотримуються і інші вчені, наприклад, В.Л. Кисіль та Р.В. Садловський у роботі «Венчурний бізнес в Україні, його стан та характерні риси» також вказують, що венчурний бізнес - це сфера підприємницької діяльності, що пов'язана з реалізацією ризикових інвестицій у наукомістких галузях господарювання [11]. Окрім цього вони роблять акцент на засобі фінансування у сфері венчурного бізнесу, у роботі вказано, що це можуть бути банки, інвестиційні компанії, спеціалізовані венчурні фірми або незалежні інвестори. Автори також додають, що такий вид бізнесу пов'язаний з великим ризиком, тому його часто називають ризиковим.

А.І. Нікконен, І.І. Родіонов в монографії «Венчурний капітал і прямі інвестиції в інноваційній економіці» визначають венчурний бізнес як підприємницьку діяльність, в рамках якої капітал піддається ризикам збитків, але інвестується в розрахунку на істотний прибуток [12]. У цьому трактуванні не говориться про наукомісткі галузі або технічні новинки, тобто в їх розумінні венчурний бізнес пов'язаний лише з високим ступенем ризику та не має жодного відношення до інноваційного процесу.

Українські вчені Л.Л.Антонюк, А.М. Поручник та В.С. Савчук трактують венчурний бізнес наступним чином - це один з видів

підприємницької діяльності, що характеризується високим ступенем ризику і є основою реалізації нововведень, тобто це поєднання двох видів підприємництва: фінансового та інноваційного [13]. У наведеному трактуванні мова йде вже не тільк про великий ступень ризику, але й про наукові новинки у виробництві.

Слід також взяти до уваги, що поняття «венчурний бізнес» в першу чергу спирається на феномен підприємництва, яке в свою чергу згідно п. 1, ст. 43 Господарського кодексу України визначається як «самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку» [14]. У той же час детального визначення поняття «бізнес» не існує в українському законодавстві, тому з точки зору закону поняття «бізнес» та «підприємництво» є синонімами.

У праці «Основи менеджменту» науковців Осовських вказано, що підприємництво - це основний вид самостійної господарської діяльності, яка здійснюється фізичними та юридичними особами, яких називають підприємцями, від свого імені і на свій ризик на постійній основі. Бізнес - це справа, ділова активність, направлена на вирішення завдань, пов'язаних в кінцевому рахунку зі здійсненням на ринку операцій обміну товарів і послуг між економічними суб'єктами ринку, з використанням форм та методів конкретної діяльності, які склалися в ринковій практиці [15]. Автори вказують також на те, що поняття «бізнес» ширше ніж «підприємництво», оскільки до бізнесу відноситься здійснення будь-яких одноразових комерційних угод в будь-якій сфері діяльності, які направлені на одержання доходу.

Виходячи з проведеного аналізу існуючих дефініцій досліджуваного поняття, автор виділяє три підходи до визначення терміну «венчурний бізнес», що представлено у таблиці 1.

## Підходи до визначення поняття «венчурний бізнес»

	Назва підходу	Представники напрямку	Сутність підходу
Венчурний бізнес як:	1. Ризиковий бізнес	О.Є. Кузьмін, М.Б. Найчук-Хрущ, О.В. Гук, И. В. Войтов, В. М. Анищик, А. П. Гришанович, Н. К. Толочко.	Бізнес з великим ступенем ризику, переважно має місце у галузях з великим науково-технічним потенціалом
	2. Форма відтворення фінансового капіталу	В. О. Вишнеvsька, В. Ю. Мавриду	Відновлення капіталу у результаті реалізації науково-технічного проекту
	3. Підприємницька діяльність або її сфера	О. П. Зінченко, В. П. Ільчук, Л. Ф. Радзівська та В. М. Євтушенко, В.Л. Кисіль та Р.В. Садловський, А.І. Нікконен, І.І.Родіонов, Антонюк Л.Л., Поручник А.М. та Савчук В. С.	Сфера підприємництва у якій відбувається реалізації ризикових проектів щодо впровадження науково технічної ідеї

На думку автора статті найбільш раціональним є розуміння венчурного бізнесу як підприємницької діяльності або її окремої сфери, але не слід не брати до уваги значущість великого ступеню ризику. Тому, авторське формулювання поняття венчурний бізнес розроблено на основі двох вищеперерахованих підходів.

За результатами проведеного у роботі дослідження автор прийшов до висновку, що венчурний бізнес – це підприємницька діяльність у рамках якої відбувається інтеграція науково-технічних розробок та інновацій з високим ступенем ризику у виробничий процес підприємства наукомісткої галузі.

**Висновки.** Оскільки венчурний бізнес це новий шлях ведення підприємницької діяльності, проведення наукових досліджень щодо даного поняття є вкрай важливим для сучасної економічної науки. Проведене автором дослідження джерел літератури дозволило проаналізувати існуючі на цей час дефініції поняття венчурний бізнес. Це в свою чергу дозволило автору виділити три підходи згідно з якими поняття венчурного бізнесу розуміється як ризиковий бізнес, як форма відтворення капіталу та як підприємницька діяльність. Автором сформовано власне трактування поняття венчурний бізнес, що містить у собі комбінування першого та третього підходів. На думку автора таке трактування дозволяє оцінювати

венчурний бізнес як підприємницьку діяльність пов'язану з ризиковим проектом новітньої продукції.

У подальших роботах автор планує дослідити проблеми залучення венчурного бізнесу до діяльності українських промислових підприємств, а також виявити зв'язок, який існує між інтеграцією венчурного бізнесу та інноваційним розвитком підприємств.

### *Література*

1. Офіційний сайт Української асоціації інвестиційного бізнесу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : // <http://www.uaib.com.ua>.

2. The American Heritage® Dictionary of the English Language; Fourth Edition. —Houghton Mifflin Company, 2015.— 960 p.

3. Dictionary and Thesaurus - Merriam-Webster Online. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://www.merriam-webster.com/dictionary/venture?show=0&t=1361177538>

4. Tidell J.V. Bibleby Books; 9th ed./J.V. Tidell. —Baylor university press, 1986.—116P.

5. Business Dictionary. Cambridge.— Finance Inc, 2013.— 637 P.

6. Кузьмін О.Є., Найчук-Хрущ М.Б., Гук О.В. Венчурний бізнес: управління та особливості розвитку: монографія / О.Є. Кузьмін, М.Б. Найчук-Хрущ, О.В. Гук// – Львів.: ЗУКЦ, 2011. – 194 с.

7. Войтов И.В., Анищик В.М., Гришанович А.П., Толочко Н.К. Инновационная деятельность и венчурный бизнес: методическое пособие / И.В. Войтов, В.М. Анищик, А.П. Гришанович, Н.К. Толочко.// — Минск: ГУ «БелИСА», 2011. — 188 с.

8. Вишневська В.О. Венчурний бізнес як джерело фінансування інноваційної діяльності машинобудівних підприємств в умовах сучасного економічного розвитку України / В.О. Вишневська // Інвестиції: практика та досвід. - 2010. - № 4. - С. 27-30.

9. Маврідю В.Ю. Методичні аспекти управління розвитком промислових підприємств / В.Ю. Маврідю // Таврический экономический журнал. Симферополь, Крымский институт бизнеса. – № 3-4, 2012. – С. 76 -80.

10. Зінченко О.П., Ільчук В.П., Радзівська Л.Ф., Євтушенко В.М. Стан розвитку організаційних форм венчурного підприємництва і його інфраструктури в країнах світу та в Україні / О.П. Зінченко, В.П. Ільчук, Л.Ф. Радзівська, В.М. Євтушенко. – Київ : НДІСЕП, 2014. – 80 с.

11. Кисіль В.Л., Садловський Р.В. Венчурний бізнес в Україні, його стан та характерні риси [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.rusnauka.com/13\\_NPN\\_2014/Economics/65283.doc.htm](http://www.rusnauka.com/13_NPN_2014/Economics/65283.doc.htm).

12. Никконен А.И., Родионов И.И. Венчурный капитал и прямое инвестииции в инновационнойэкономикеЧ.1: СПб.: РАВИ, 2014.– 171 с.

13. Антонюк Л.Л., Поручник А.М., Савчук В.С. Інновації: теорія механізм розробки та комерціалізації: Монографія. – К.: КНЕУ, 2013. – 394с
14. Паливода А. В. Господарський кодекс України: чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 1 квіт. 2015 р. – К.: Паливода А. В., 2015. - 189 с.
15. Осовська Г.В., Осовський О.А. Основи менеджменту. Монографія / К.: "Кондор", 2013.– 664 с.

### *References*

1. Ofitsiyni sait Ukrainskoi asotsiatsii investitsiinogo biznesu. Accessed October 05, 2016. // <http://www.uaib.com.ua>.
2. Dictionaries, American Heritage. American Heritage Dictionary of the English Language: Houghton Mifflin Harcourt. 2015.
3. Merriam-Webster. Accessed October 05, 2016. <http://www.merriam-webster.com/>.
4. Tidell J.B. Bible by Books; 9th ed. Baylor university press. 1986. P. 116.
5. Business Dictionary. Cambridge. Finance Inc. 2015. P. 637.
6. Kuzmin O., Naichuk-Hrusch M., Guk O. “Venchny biznes: upravlinya ta osoblyvosti rozvytku”: monografiya, 2011.194 p.
7. Voitov I., Anzchuk V., Gryshanovych A., Tolochko N. “Inovatsyonaya deyatelnost I venchny biznes”: metodicheskoe posobie. Belisa. 2011. 188 p.
8. Vyshnevskaya V. “Venchny biznes yak dzherelo finansuvanya inovatsiinoi diyalnosti mashynobudivelnyh pidpryemstv v umovah suchasnogo ekonomichnogo rozvytku Ukrainu”. Investitsii: paktyka ta dosvid. 2010. P. 27-30.
9. Mavridu V. “Metodichni aspekty upravlinnja rozvitkom promislivih pidpriemstv”. Tavricheski ekonomicheski zhurnal. 2012. P. 76-80.
10. Zinchenko O., Ilchuk V., Radzievska L., Evtushenko V. “Stan rozvytku organizatsiynyh form venchnogo pidpriemstva i ego infrastruktury v krainah svitu ta v Ukraini”. NDISEP. 2014. 80 p.
11. Kisil V., Sadlovski R. “Venchny biznes v Ukraini, ego stan ta harakterni rysy”. Accessed October 05, 2016. [http://www.rusnauka.com/13\\_NPN\\_2014/Economics/65283.doc.htm](http://www.rusnauka.com/13_NPN_2014/Economics/65283.doc.htm).
12. Nikkonen A., Rodionov Y. “Venchny kapytal i prjamyje investycii v innovatsiyno ekonomike”. SPb.: RAVY. 2014. 171 p.
13. Antonyuk L., Poruchnyk A., Savchuk V. “Innovatsii: teoriya, mehanizm rozrobky ta komertsializacii”: monografiya. – К.: КНЕУ, 2013. – 394с
14. Palyvoda A. “Gospodarski kodeks Ukrainy: chyne zakonodavstvo zi zminamy ta dopov. 2015. 189 p.
15. Osovskaya G., Osovsky O. “Osnovy menedzhmentu” monografiya. Kondor. 2013. 664 p.

## ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ПОНЯТИЯ «ВЕНЧУРНЫЙ БИЗНЕС»

*А.О. Чередник* - аспирант кафедры Предпринимательской деятельности Харьковского национального экономического университета имени Семёна Кузнеца

**Аннотация.** В связи с ростом стоимости чистых активов украинских венчурных институтов совместного инвестирования и их количества, автором исследованы теоретические аспекты понятия «венчурный бизнес», проанализированы существующие современные дефиниции исследуемого понятия отечественных и зарубежных ученых. Автором впервые выделено три подхода к определению сущности понятия «венчурный бизнес»: в качестве рискованного бизнеса, воспроизводства капитала и предпринимательской деятельности. На основе сочетания двух подходов автором разработана собственная дефиниция исследуемого термина «венчурный бизнес».

**Ключевые слова:** венчурный бизнес, риск, рискованный проект, бизнес, предпринимательская деятельность, предпринимательство, наукоемкая отрасль производства.

## THEORETICAL ASPECTS OF THE CONCEPT "BUSINESS VENTURE"

*A. Cherednik*, postgraduate student  
Simon Kuznets Kharkov National University of Economic

**Abstract.** Due to the growth of net assets` value of Ukrainian joint venture investment institutions and their number, the author investigated the theoretical aspects of the concept of "venture business ", analyzed the existing current domestic and foreign definitions of the investigated term. The author for the first time highlighted the three scientific approaches to defining the essence of the concept of "venture business ". Such approaches define the investigated term as a risky venture, as the reproduction of financial capital and as enterprise activity or its solo sphere. The researcher developed his own definition of the "venture business`s" concept based of the combination of the two approaches: venture business as a risky business and as enterprise activity or its solo sphere. The scientific value of the article lies in the fact that the new-developed definition takes into account not only the riskiness of venture business, but also the specifics of the industry in which it is involved.

**Keywords:** venture business, risk, risky project, business, enterprise activity, entrepreneurship, knowledge-based industry.